

Este tíz felé

VÁRKONYI JUDIT

Azt mondja, nincs már olyan, hogy diszkó. Aztán kicsit lesajnálva, mintha csak magában értetlenkedne: ...milyendiszkó? Így, két dével. „De hát ma is ugyanúgy táncolnak a sötétben az emberek, akkor azt hogy mondjátok? – kérdezem, szintén értetlenül. – Hogy mondjátok? Ilyenkor hova megyünk, ha nem diszkóba?” Az eventnek a nevét mondjuk, vagy a hely nevét, feleli. Az akkor is diszkó, de ezt már csak gondolom.

Aztán eszembe jut a mi régi diszkónk, tiszta Amerika volt, atyaúristen. 1989-ben a dauerolt kleopátra volt a divat, ha jól emlékszem, a gimnáziumban minden lány ugyanúgy nézett ki, legalábbis a menőbbek. A menőbbeket diszkóba is elengedték, és mi persze ott voltunk. Soha életemben nem láttam jobb helyet, mint a gyöngyösi Bacchus, ahol beengedőemberek voltak, ahol tömeg volt, sötét és világító táncparkett. Anyám el sem tudta képzelni tán, hogy mi lett a békebeli borospincéből, hogy a terméskő falnak dőlve smárolnak az alkalmi párok. Azt hiszem, azóta sem használtam ezt a szót. Smárolás, ez is olyan retró.

Mindenkinek azok a nagy idők, amikor ő volt fiatal. Persze a régi diszkónk korántsem azt a korszakot idézi, az a hely maga volt a jövő. Az igazi retró az áruház volt. Meg a tejbolt. Az ábécé. Óvodás lehettem, mindig lógó orral unatkoztam anyám mellett. A bejáratnál szemben két hatalmas kávédaráló állt a pulton. Közösségi daráló, ma kéne ezt feltalálni, amikor már az autók is közösek. A tölcsérbe bele lehetett önteni egy egész rakás szemes kávé, aztán a csó alá tartani az üres csomagolást, oda zúdult vissza az őrlemény. Otthon fémdobozba rakta át anyám.

Nem emlékszem, milyenbe, de a lapos varródoboz még ma is előttem van. Arany feliratos, piros-fehér fedelén domborodtak a csogigolyók, valami extra svájci édesség volt benne valaha, nem tudom, ettem-e belőle egyáltalán, vagy csak képzeltem.

Alapvetően egész gyerekkoromban semmit nem ettem, de mindig szerettem volna, ha nekem is olyan jólesik valami, mint a többi gyerekeknek. A Sóház téri iskolában olajkályha volt a termünkben. Nagy tételben érkezett a tízórai, fogalmam sincs, hogy ez járt nekünk vagy be lehetett fizetni rá, egy kifli és egy műanyag poharas tej vagy kakaó. Azt hiszem, abban az időben kétféle tálcát lehetett látni az egész országban. Az extrább a bütykös szélű, téglalap alakú, karcolt fém, a másik a menzás: nagy háromszög, lekerített sarkokkal – szintén fém vagy sárga műanyag. Hát nálunk egy ilyen háromszög ment az olajkályhára, ott melegedtek a poharas kakaók. A poharakban aztán babcsirát lehetett hajtani vattán, ami engem pont annyira nem érdekelt, mint az evés. Egyszer mégis kajára kértem pénzt otthon. Az iskola melletti autószer vízzel szemben állt egy kis bódé, a könyöklője pont a szememig ért. A gyerekek hazafelé megálltak a kisablaknál, és kolbász-sírba mártott kenyeret vettek egy forintért. Megkívántam. Nem volt jó.

Sosem voltam éhes. Szomjas, az igen. A tejboltban mindig szomjas lettem, csak azért, hogy anyám vegyen nekem olyan kakaót, amit füles üvegkorsóban adtak, az üvegkarikákat a mutatoujjammal végig lehetett simogatni. Kalácsot is kaptam, gondolom, két falat után anyám, szegény anyám uzsonnázhatott, mert én nem ettem

meg semmit. Két áruház volt a városban. A buszpályaudvar melletti elég menő volt a nyolcvanas években, egyszer húsvét táján kitömött kakas meg tyúkok is voltak a kirakatban. A földszinten, hátul volt a büfé, piros vagy narancssárga műanyagburás lámpák lógtak a pult fölé, ott csinálta a hotdogokat a suliból az egyik srác anyukája. Ezüst rudakra húzta a kiflit, hát én ettől is kész voltam. A látványtól mintha kicsit mégis éhes lettem volna.

Ha nem jut eszembe most a kávédarálás ábécé, sosem derül ki, hogy a legmarkánsabb retróélmény számomra a diszkó, a tejbolt meg egy rakás kifli. És nemcsak a virslivel töltött. Ötévesen minden reggel egyedül mentem abba az ábécébe. Az óvodavezetőnek én szállítottam egy darab kiflit és egy kefir, amit a nagy hasú, fekete gombos pénztárgépbe ütött be a fehér köpenyes kasszás néni. Zöld papírtízzel fizettem. Igen, zöld volt a tízes, barna az ötvenes, piros a százas, arra is emlékszem, hogy dugta mindig a tenyerembe az apai nagyanyám. Eszembe jut most a másik nagyanyám, a szüleim és az egész gyerekkorom. A játszótér. A citromos italpor. A gyerekek a tenyerükből nyalták.

Ez volt a retró. Ócska kis boldogság. ❀